

ORDO XLVIII.

ORCHIDEAE.

ORCHIS.

LINN. *Syst. veg.* p. 673. *Gen. pl.* p. 461.

532.

Pharm. Radix SALEP v. SALAP v. SALAB.

Orchis mascula; bulbis indivisis, nectarii labio quadrilobo crenulato: cornu obtuso, petalis dorsalis reflexis LINN. *Sp. pl.* p. 1333. JACQ. *Misc. Austr.* vol. 2. p. 375. *Orchis morio mas*, foliis non maculatis c. B. etiam foliis maculatis c. B. *Orchis* radicibus subrotundis petalis lateralibus reflexis, labello trifido, segmento medio longiori bifido HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 1283. tab. 33. fig. 1. Depinxerunt eam quoque *Fl. Dan.* tab. 457. CURTIS *Fl. Lond.* et JACQUIN *Icon. pl. rarior.* tab. 180. Pl. perennis, in variis Europae regionibus, item Asiae, in sylvis et pratis frequens.

LINNEUS (*M. m.*) radicem Salep *Orchidi Morioni* suae, cuius iconem vide in *Fl. Dan.* tab.

tab. 253. et HALL. *l. c.* tab. 33. fig. 2. adscribit, inductus forsitan effato BUXBAUMII (*Plant. min. cogn. Cent. 3. p. 5.*); in regionibus orientalibus laetius multo quam septentrionalibus crescere. Potiori tamen iure tribui illam mihi videor *O. masculae* L. quoniam comparatione facta utriusque apud nos haec ipsa radices manifeste maiores fert. HALLERUS (*l. c.*) etiam sub eiusdem sectione de radice Salep agit, et cl. PERCIVAL (*Essays med. and experimental, vol. 2. p. 37.*) principatum quoque huic tribuit. Praeter utramque dictam aliae Orchides radicibus subrotundis, ut *O. militaris*, *O. coriophora* (SAM. GOTTL. GMELIN *Reise durch Russland. vol. 4. p. 108.*), item species radicibus palmatis, ut *O. latifolia* nominatim (PERCIVAL), egregium Salep subministrant. Ipse aliquoties inter radices subrotundas, quae ex Oriente prouenisse putabantur, aliquot palmatas reperi, etsi numero reliquis multo pauciores. Ita radicem Orchidis bifoliae L. substitui posse Salep Persico pronunciatum (PALLAS *Reise durch Russl. vol. 1. p. 10.*). Sed non dubito, quin et ex reliquis indigenis speciebus Salep parari possit. Vnde et consilium datum (GEOFFROY *Matiere medicale, vol. 1. p. 265.*), in commodum officinarum Gallicarum radices colligendi ex qua-

licunque Orchide luberet, modo istae essent magnae, firmae et succosae. Et omnes quidem plantae dictae in Europa indigenae sunt.

Fuerunt tamen olim, qui non radicem putarunt esse Salep, sed fructum orientalis originis et quidem speciem ficuum (Vid. BUISSON in DEGNER. *hist. dysent. bil. cont.* p. 177.), quod facile refellitur praeterquam aliis argumentis rudimento nouae plantae in quouis bulbo conspicuo. Aequè erroneum est effatum Jesuitae SERICI, esse gummi quoddam (*Journ. de Med.* 1759. p. 267.). Ita dudum magnis sumtibus ex orientalibus regionibus, praecipue Persia, vbi radices magnae adhuc hodie vno ducato aureo veneunt (GMELIN *l. c.* p. 109.), emta ab Europaeis haec radix fuit, donec coniectura, esse ex speciebus Orchidis (JOSEPH. MILLER *Botan. offic.* 1722. p. 385. SEBA *rer. natural. thes.* tom. 2. p. 83. HEIST. *comp. pract.* p. 286.) nasceretur, confirmata scrutinio in loco natali exotici Salep (BUXBAUM *l. c.*); tandem tam observationes quam experimenta chemica et practica in Gallia, Suecia, Anglia facta extra dubium ponerent, etiam in nostris terris suppetere radices, neque notis externis neque interna natura nec virtutibus medicis Salep orientali secundas.

Nomen

Nomen Salep Turcis et Persis idem significat, ac apud nos Orchidis (BUXBAUM *l. c.*).

Cultura vero adiuuatur in orientalibus regionibus. Requiritque solum ficcum, nec nimis fertile. Vulgo difficile succedit transpositio plantarum orchidearum in hortos, vt tamen in horto nostro botanico laete viguerint per plures annos Cypripedium, Orchides et Serapiades variae, quas caute radicibus effossas reliquis stirpibus, prout ordo ferret, interferui. Germinatio feminum adhuc obstinatio est. Optimum tempus colligendi radicem illud est, dum semina sese formaerunt et caulis marcescere incipit, tum enim bulbus vnus, qui vnice in vsum trahi potest, ad summam perfectionem peruenit, altero marcescente (MOULT in *Phil. Transf. vol. 59. P. 1. p. 2.*).

Salep Perfarum nobis aduehitur radicibus multis longa serie filo albo, quantum apparet, gossypino margaritarum in modum transactis, spatio inter sese direntis, diuersae magnitudinis, quarum quaedam amygdalam superant, aliae vix femine Coffeae maiores, coloris straminei, superficiei sublacunofae et asperae, semipellucidis, figura semen Cacao vel amygdalam referentibus

S 5

pon-

ponderosis, duris fere instar cornu, vix odoris, saporis mucilaginosi. Eius naturae sunt specimina a perill. L. B. AB ASCH tanquam vere Persica mihi missa; nec differt descriptio, in libris probae notae de optimo Salep data. Scrinia autem officinarum perquirens specimina bene multa inueni ab hacce descriptione non parum discrepantia; inter semipellucida enim exempla, quae optima censenda, formae vel ouato-oblongae vel palmatae deprehendi alia multa nigricantia, opaca omnino, varie distorta, quasi ex radicibus marcidis. Quin hisce immixta vidi specimina aliquot iuglandis magnitudinis subcompressa subcordata nigricantia, odoris manifeste hircini et facilius longe cultro discernenda, quam reliqua. Integrum aliquando monile ex radicibus palmatis constans deprehendi. Quum disrumpatur facile filum, non mirum radices seiunctas vulgo in officinis offendi.

De praeparationis radicum modo, quo gentes orientales vtuntur, nihil haecenus constitit. Sed similes praestare Europaei varii tentarunt, successu non spernendo. Horum e numero primus cl. GEOFFROY (*Mem. de l'ac. R. des sciences de Paris* 1740. p. 99.) commemorandus, qui radices

dices Orchidum variarum indigenarum cuticula priuauit, dein easdem in aquam frigidam reiectas, post aliquot horarum spatium in sufficiente copia aquae coxit et, aqua postquam defluerat, filo transegit, vt aëre sicco et calido sicarentur: sic transparentes duraeque instar gummi Tragacanthae euaserunt. Eandem fere encheirisin adhibuit cl. RETZIUS (*Vet. Acad. Handl.* 1764. p. 245.) in praeparandis radicibus Orchidis Morionis, nec vllum discrimen inter hanc et Persicam radicem inuenit, praeterquam magnitudine (quae tamen et valdopere variat in Persica). Accuratius praeparationem persequitur cl. MOULT (*Philos. Transf. vol. 59. a. 1769. P. 1. p. 2.*) et breuius rem expedit, vsus pro experimento, quantum apparet, Orchide mascula, militari et latifolia L. Harum nimirum radicibus aqua lotis, cuticula externa vel ope verriculi parui vel postquam calidae aquae intinctae fuerant, ope lintei rudioris detegitur; tum radices in patina stannea disperfae in furnum pistorium per sex, octo vel decem minuta pr. transferuntur, vnde pelluciditatem quasi cornu absque decremento magnitudinis adipiscuntur, postea in aliud conclaue transferendae, vt siccescant et indurescant, vel retinendae intra calorem

calorem mitem per aliquot horas. Plurimum operæ efficit separatio cuticulæ, vnde et ideo tanto maiori pretio venditur, ea tamen relicta neque saporis neque salubritati aliquid decedere affirmatur (PERCIVAL *l. c. p. 41.*).

Ad modum cl. GEOFFROY paratæ radices a cl. CHEVREUSE in Lotharingia loco Salep Perfici venditæ sunt (BUCHOZ *Plantes de la Lorraine vol. 8. p. 155.*), prout et in Suecia pharmacopola idem fecit, nec absque solito huius effectû salutari.

In puluerem contrita radix orientalis maximam partem aqua calida in mucilaginem soluitur. Radicis vncia dimidia aquae libras duas med. tam spissas reddit, vt gelatinam referat. Hac per colum transmissa et exsiccata pondus drachmarum trium et granorum triginta quatuor emergit, et pars non solubilis intra colum remanens post exsiccationem fusca pondere grana viginti sex aequat (KEILHORN *Diff. de radicibus Senega et Salab, Franc. ad Viadr. 1765. p. 31.*). Vapores ex mucilagine surgentes et rite excepti aquam saporis et odoris nonnihil hircini exhibuere (*l. c.*). Salep ex Orchide Morione in Suecia paratum
citius

citius solui se passum est, quam Perficum, et tam tenacem mucilaginem exhibuit octo eius grana in aquae feruidae vncia vna h. e. radicem in 6oplo aquae soluendo, vt per pannum lin-teum non perfecte transigi posset, sed affundi in-super deberet aquae feruidae vncia dimidia, quo auxilio mucilago ista densitate aequauit alteram ex Salep Perfico vncia vna aquae elicitam: re-manfit vero residui ex isto Suecico Salep gra-num $1\frac{1}{2}$ et Perfico gr. j. (*Vet. Acad. Handl.* 1764. p. 245. sq.).

Aemulatur haecce mucilago illam gummi Arabici vi sese cum oleo amygdalarum combi-nandi (LUND in *Vet. Acad. Handl.* 1771. p. 316.). Si vero additur maior copia aquae, emulsio inde paratur, mora nexu suo decedit oleum, vnde ante vsum praecedat agitatio necesse est (BER-GIUS *Handl. cit.* p. 327.). Confert etiam hac radice vti pro resina subigenda (ID. *l. c.*). Re-condit saporem falsum aquae marinae vel falis communis aqua soluti (PERCIVAL *l. c.* p. 45.). Retardat quoque lactis fermentationem acidam (*l. c.* p. 46.).

Magna

Magna in existimatione Persis et Mahumedanis aliisque gentibus orientalibus haec radix habetur. Opulentiores Persae in epulis salialem in morem institutis, radices per noctem in aqua calida maceratas obsoniis miscellaneis suis addunt; item longa itinera acturi easdem secum vehunt, quo languentes vires reficiant (*Art. nat. cur. vol. 1. App. p. 14.*). Sic eam adhibent ad vires vel longo morbo vel senectute detritas restaurandas (SERICI in *Journ. de Med. vol. 11. p. 269.*). Hisce etiam crebro stimulos venereos suscitare tentant, quae vis utrum vere radici competat, an potius ab additamentis variis calidis, ut Ambra, Moscho, Zingibere, Pipere, Caryophyllis, Cinnamomo rel. deriuanda, varie disputatur. Censetur huic fini pariter esse idoneus potus ex Salep, Melle et Zingibere calide bibitus (BUXBAUM *l. c.*). Recentissima, quam vidi, formula, cui multum fidei in hunc scopum tribuunt, haec est, quod radice Salep drachma vna cum eadem quantitate Cinnamomi, Zingiberis et Caryophyllorum aromaticorum in lactis libris tribus cocta vna vice ebibatur (GMELIN *l. c.*). Rarissime nobis occurrunt radices exoticae, quae siccatae ingratum istum odorem hircinum seruant, quem
recens

recens stirps imo et recens radix orchidearum plantarum spirat, aliquando tamen, forsitan a relicta cuticula, prout in exemplo, quod coram habeo, maioris solito bulbi (V. supra p. 282.). qui ipse extus ex cuticula superfite fuscus, interne albidus apparet, simulque odorem istum ingratum manifeste spargit. Ab hocce odore posset stimulus quidam aphrodisiacus sperari, nisi coctione aufugeret. Quidni vero, etiamsi auolet, nutriente, qua pollet, Salep insigni efficacia ad venerem sollicitaret, quum secretionem feminis augeant et veneris desiderium excitent quaelibet res sub otio copiose ingestae, nutritiis particulis abundantes, vt pasta ex Cacao, Sagu, carnes succosae, oua, lac. Non arbitror igitur, Salep hacce laude posse defraudari, augeri vero vim propriam stimulo calidorum et aromatum addito censeo. Nec reiici puto hocce effatum frustraneis aliquot experimentis Europaeorum, quum vitio organismi partium, vel connato, vel excessibus in venere, affectionibus venereis, item peruersa earum curatione, acquifito, aliquando riui feminalis liquidi plane oblitentur, sensusque virilis omnino tollatur. Ita intelligendam existimo diffidentiam, quam quidam erga Salep hac in re declarant e. c. GARIDEL (*Hist.*
des

des Plantes aux environs d'Aix, p. 342.) et HALLE-
RUS (*l. c. n. 1283.*), qui principem quandam
improlem harum radicum magnam vim faccharo
conditarum absumfisse, sed frustra, narrat.

Nutriente facultate Salep plerisque reliquis
vegetabilibus antecellit, si voluminis ratio habeatur,
illustrante rem exemplo gummi Arabici (Vid. *Ap-
par. med. vol. 2. p. 410.*). Hinc in longis pere-
grinationibus maritimis, oppugnationibus urbium
diuturnis et expeditionibus protractis exercituum,
valde commendabile. Et quum hominum valed-
tudo absque animalis escae et vegetabilis connubio
vix subsistere queat: pulvis radice Salep et gela-
tina carni iusculi sicca, soluta in aqua, egregium
alimentum promittunt (LIND'S *Essay on diseases inci-
dental to Europeans in hot Climates, Append.
p. 338. sqq.*). Vncia vtriusque in duabus quartis
(quarta = uncias triginta duas) aquae feruentis
soluta gelatinam crassam constituit, et sufficit vni
viro per diem nutriendo, et vtriusque libris dua-
bus per integrum mensem ille acquiescere potest.
Praeferendus hic victus aliis vel ideo est, quod
nec longa coctione nec multa aqua eget, et vel
aquam marinam fert, quum acre falis latentis mu-
cila-

cilaginosa radice natura obuoluatur; additamento quoque aceti vini palato gratior et siti fallendae idoneus euadit.

Non multa, si commodum medicum spectetur, commemoratione digna discimus de radicibus Orchidum variarum ex ore veterum (Vid. DIOSCOR. *Orchis lib. 3. cap. 141. Orchis ἑρπυρος c. 142.*). Nec iudicium Orientalium gentium de virtute radice Salep in variis morbis, phthisi, arthritide, epilepsia, palpitatione cordis, rel. magni momenti est, quum adeo vniuersale remedium illam iactitent.

Qui totam mucilaginosam esse secum reputat, inuoluendo acre, demulcendo et incrassando humores, lubricando, emolliendo solida, nutriendo corpus, reficiendo, roborando, in bene multis morbis prodesse facile coniiciet. Sed praestat non nisi ad filum verae experientiae pedem proferre. Et eo iam eadem duce peruenimus, ut similes virtutes ab indigeno Salep ac Persico expectare queamus. De O. Morione confirmauit id cl. LUND (*l. c.*).

In dysenteria eximia praestat, quod acrimoniam inuoluit, dolores mitigat et intestina

Appar. medic. Vol. V.

T

arrosa

arrofa balsamo quasi inuestit. In dysenteria biliosa numerosissimis exemplis efficaciam suam comprobauit DEGNERO (*Hist. dysent. biliosa - contagiosae*, p. 170. *sqq.*). Id tamen vitii habet, quod protractiori exhibitione aluum adstringit (*l. c. p. 181.*), vt ad euacuanda iterum recurrere oporteat (ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 518.). Hoc in causa fuit, vt in cholera chronica, vtut eandem leuaret initio, seponi deberet (DEGN. *l. c. p. 181.*). In diarrhoea variae naturae, nominatim dentientium, moderanda non minus prodest (LUND *l. c. p. 315.*). Sic et in colica biliosa, calculosa, gravidarum, infantum (ID. *p. 317.*). — Non minus subuenit renum et vesicae variis vitiis. — In stranguria et dysuria non cedit aliis eiusdem naturae medicaminibus (ID.). — Salubre alimentum est hominibus, calculo vel sabulo renum laborantibus (PERCIVAL *l. c. p. 49.*). — In scorbuto marino acre humorum egregie obtundit blandumque chylum reddit (PERCIVAL *l. c. p. 48.*).

Nec defraudanda sua in tabe et phthisi laude, quibus in morbis nutriendi sua efficacia absque virium concoctricium nimio molimine praecipue prospicit. Prodest nominatim in phthisi sputis stipata,

stipata, sub tussi sicca et acrimoniae signis praesentibus (FRITZE *Med. Annalen*, vol. 1. p. 111.), et diarrhoeam colliquatiuam, quantum in desperato isto morbi gradu fieri potest, coercet; item in tabe ex profluuiis variis sanguineis profecta (LUND *l. c.* p. 316.). Non autem modo conducit in resorptione puris ex ulcere pulmonum, sed etiam ex vulneribus, ut amputationibus, dum efficaciter demulcet et resolutioni sanguinis increasandi vi resistit (PERCIVAL *l. c.* p. 48.).

In puluerem subtilem conteri sese Salep patitur, sicque subactum aqua vel lacte calido facile soluitur, ut paucillum modo in colo non solutum remaneat (V. supra). Saporis causa saccharum item aqua grate aromatica, ut florum Naphae, Rosarum, vel syrupus gratus, etiam acidiusculus, modo menstruum id ferat, Berberum, Citri rel. addi potest. Radicis huius drachmae vni si aquae calidae unciae quatuor infundantur et vtrumque leni calore super igne retinetur, post expressionem per linteum gelatina emergit, cuius, singulis duabus, tribus vel quatuor horis cochleare dimidium vel plus minusue pro necessitate ingeritur (DEGNER *l. c.* p. 169.). Gelatinae huius cochleare quoque

T 2

aqua

aqua simplici vel decocto Oryzae vel iuscule com-
mode soluitur. Coqui etiam potest vncia eius
dimidia lacte per quadrantem horae, dein com-
misceri cum pauxillo sacchari et aqua Aurantiorum,
vnde cibus emergit palato gratus et salubris omni-
bus iis affectionibus, quae lac ferunt (ROSENSTEIN
Hus- och Rese- Apot. p. 68.). In quibusdam
morbis, vt illis viarum lotii, scite mucilago huius
cum oleo amygdalarum in linctum miscetur.

533.

Pharm. SATYRII Radix.

Orchis bifolia; bulbis indiuisis nectarii labio
lanceolato integerrimo: cornu longissimo, pe-
talis patentibus LINN. *Spec. pl. p. 1331.* Or-
chis alba bifolia minor calcare oblongo c. B.
Orchis radicibus oblongis labello lineari HALL.
Hist. stirp. helv. n. 1285. tab. 35. Depicta
etiam bene sistitur in *Fl. Dan. tab. 235.* Pl.
perennis, in pascuis apricis crescens.

LINNEO (*Mat. med.*) auctore Satyrii officina-
narum radicem huic stirpi tribuo, non nescius
tamen, ab aliis quoque Orchidis speciebus passim
pharmacopolas radices sub eodem nomine colligere.

CASP.

CASP. HOFFMANNUS (*Medic. officinal. p. 558.*) iam plurium meminit, quibus vti pro electuario perinde esset. Et auctores continuationis materiae medicae cl. GEOFFROY, non solum fatentur legi promiscue radices Orchidum vicinarum praecipue bulbosas (*Suite tom. 1. p. 261.*), sed ipsi permittunt id, nec excludunt palmatas, modo integrae et fatis succosae sint. Ita radix Satyrii vulgo obuia modo ab Orchide bifolia, modo ex Morione, maculata, latifolia, sumi fertur (*LUND Vet. Acad. Handl. 1771. p. 311.*), et nominatim quae profertur in pharmacopoliis Stockholmiaee venalis, ab Orchide maculata, bifolia et sambucina, quum non aliae species in vicinia metropolis spontaneae sint (*BERGIUS l. c. p. 329.*). In *Pharmacopoea Edinburg. 1783. p. 55.* adscribitur Orchidi masculae.

Quas coram habeo radices ex binis diuersis pharmacopoliis petitas, valde numerosas, vel bulbi fusiformes sunt in exile acumen desinentes, vel ouati pariter acuminati, quibus immixtae sunt paucissimae radices maiores apice vel bi- vel quadripartitae ceterum reliquis similes, ita vt si cum hisce egregiam iconem ac descriptionem radice,

T 3

quam

quam ill. JACQUIN (*Fl. Austr. tab. 108. p. 5.*) de *Orchide sambucina* L. praestitit, comparem, vix ex hacce petitas esse dubitem. Deficere palmatam figuram in bulbo plantae iunioris, imo adultae, in seniori autem adesse, notavit oculatissimus JACQUIN. Ceterum longe minus compacti, quam in Salep, nec pellucidi sunt hi ipsi bulbi officinarum, albidi quidem plerumque in superficie, sed ut videtur ex derasa minus follerter cuticula, hinc et striae conspiciuntur in rugis transuersales luteo-brunae, vel per ampliorem superficiem manifeste residuae cuticulae particulae; imo specimina vidi tecta adhuc integra epidermide luteo-bruna. Gustatae radices mucilaginem emittunt, sed parcio-rem longe, quam Salep, et adhaeret postea linguae fapor subacris. — Inter reliquas quoque aliquando inueni radices palmis latis ut ex *O. maculata* L. vel *latifolia* L. sed cuticula sua bruna amictas. Minor igitur longe follertia adhibita in cuticulae huius radice separatione et in ficcanda ea videtur. Addi et hoc debet, radices plerumque nonnisi vermibus arrosas in officinis feruari.

Valet de hac radice, ac de reliquis Orchidearum duplici bulbo instructarum, nonnisi ponderosum

derosum et succosum bulbum legendum esse, alterum, vtpote effoetum, reiiciendum.

Non satis tuto in ista specierum, quae eliguntur, diuersitate ab aliis de notis radicis Satyrii et effectibus tradita huc trahi possunt. Gelatina radicis in pharmacopoliis Suecicis reperiunda in gratiorem odorem et saporem et colorem griseum habet, quod a relicta cuticula deriuatur (LUND *l. c.* p. 311.).

Tanto difficilius erit determinare, qualis planta *Σατυριον* veterum fuerit (Vid. *Diosc. lib. 3. cap. 143.*). Huius radix inde ab istorum aetate credita fuit in stimulis venereis excitandis singulari praerogatiua pollere, vt vel in dispensatoriis pharmaceuticis formulae adhuc nomen eiusdem in fronte gerentes suppetant. Quanta olim laude ornata fuerit hocce respectu ab auctoribus bene multis, malo ZORNII (*Botanol. med. p. 611.*) solertia, quam mea, intelligi. Memoratu dignum est, quod inter tot dubia, quae ferioribus temporibus contra aphrodisiacam vim radicis Satyrii mota fuerunt, LINNEUS (*Fl. Suec. p. 309.*) tamen notauerit, tauros tardos a Dalis in venerem radicibus Orchidis bifoliae pronocari. De eadem

quoque obseruat, (*l. c.*) tormina dysentericorum compescere.

Si quid sua sponte instar aphrodisiaci efficiat, dubito, an alia virtute, quam ea, de radice Salep a me supra (*p. 286.*) tradita. In compositis variis alia origo stimuli facile cognoscitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM DIASATYRIVM NICOLAI *Ph. W.*
p. 45. Praeter radicem, aromata, femina oleosa, stincum marinum cum saccharo, continet, vnde analepticam quidem vim exserere potest: sterilitatem vero tollere posse viis oblitteratis, quis iudicio sanior credet!

CONDITVM SATYRII *Pharm. Edinb. ed. Brem.*
a 1758. p. 69.

CONSERVA SATYRII *Cod. med. Paris. pag. 57.*
 — Vtrumque, vt tot alia praeparata huius radicis, sicuti *Extractum simplex et compositum, Essentia*, in obliuionem hodie damnatum.

EPIDEN-

E P I D E N D R U M.

LINN. *Syst. veg.* p. 680. *Gen. pl.* p. 464.

534.

Pharm. VANILLAE *Siliqua* vel VANILLA.

Epidendrum Vanilla; scandens, foliis ovato-oblongis nervosis sessilibus caulinis, cirrhis spirabilibus LINN. *Spec. pl.* p. 1347. Volubilis filiquosa, plantaginis folio CATESB. *nat. hist. of Carolina* vol. 3. tab. 7. Banille MERIAN. *Surin.* 25. tab. 25. sed absque flore. Conf. l'*Epidendrum-Vanille* in AUBLET *Hist. des plantes de la Guiane Françoise*, vol. 2. *App.* p. 78 *sqq.* Praeter dictas icon: REGNAULT *Botan.* La Vanille. Pl. fruticosa, scandens, parasitica, arboribus in America australi et insulis Indiae occidentalis adhaerens, locis montosis et umbrosis in Jamaica (BROWNE'S *nat. hist. of Jam.* p. 326.) crescens, vel ad littora sylvatica maris, vbi exundationes saepe fiunt, in Guiana Gallica (AUBLET). Ob lucrum ex filiquis autem copiose colitur.

Primum radicem agit in terra, sed sensim ascendendo radiculis ex caule protrusis adhaeret

T 5

truncis

truncis vicinis, et ex hisce dein nutrimentum haurit, etiamsi farmenti inferior pars destructa fuerit. Propagatio igitur facilis per farmenta in partes dissecta, probe curando, ut quaelibet pars duobus ad minimum nodis instruat, quarum binæ vel ternæ terræ immerguntur ad basin arboris, ita ut vnus nodus supra solum promineat. Cayennæ tres varietates stirpis existant, quarum vna fructum crassorem et carnosum, altera fructum longum gracilem siccum, tertia fructum breuem inodorum gerit. Singularum fructus præparatione acquirunt eundem odorem, et gracilescunt (AUBLET). Bene maturi colliguntur, tumque suspensi ad extremum in umbra siccantur, siccati oleo obliniuntur (BROWNE); vel, ut Cayennæ fit (AUBLET), filo ad posterius extremum prope pedunculum affixi aheni aqua limpida feruida pleno immerguntur vno momento, ut albescant, dein aëri libero folique radianti exponuntur per aliquot horas et subsequente die oleo inunguntur. Dum suspensi haerent, copia liquidi viscosi per extremum oppositum effluit, quod effluuium pressione digitorum ter de die digitis oleo oblitis promovetur. Sic bruni euadunt, rugosi et semisicci et minores fiunt, oleoque iterum peruncti feruantur.

Olei

Olei administratio non vnum finem habet; eius enim ope lente ficcantur, contra infecta muniuntur, impeditur, ne ficcando dehiscant, ne cuticula ficescat, et ne aër externus penetret. Transferuntur ad nos in fasciculos colligati et lamina plumbea tenui obuoluti, cistisque ligneis inditi.

Fructus *SILIQVA* est, quae, prout in officinis deprehenditur, recta, compressa, fusco bruna, dorantalis, sesquilineam circiter lata, utroque extremo angustior, obtusa, et nonnihil incuruata praecipue versus basin, fragilis, longitudinales rugas extrinsecus agit et superficiem pinguem habet, aliquando crystallulis exiguis salinis scintillans, et intra parenchyma subcoriaceum continet copiam innumeram *feminum* minutissimorum rotundorum nigrorum splendentium. Odor eius fragrans, referens illum balsami Peruuiani vel Styracis vel Ambrae s. Fabae Tonca, et diu digitis, quibus contrectata fuit filiqua, inhaerens. Sapor vinctuosus, subacidus, blande aromaticus. Semina commansa inter dentes stridorem edunt. Praeferuntur filiquae longae et angustae. In feminibus praecipuam vim latere innuit LINNEUS (*Amoen. acad. vol. 7. p. 258.*) Aqua destillatae filiquae
illam

illam odore fragrante imbuunt, spiritu vini autem nihil abstrahitur; digestionem tamen hic et lapidum et olidum omnino extrahit (GEOFFROY *Traité de Matière medic. tom. 3. p. 183.*).

Rarissime instar medicaminis adhibetur, licet multa spondeat in systemate nervoso refocillando. Ad venerem stimulare efficaciter, omnes vno fere ore de ea deprædicant, et LINNEUS reliquis omnibus, hacce laude ornatis, palmam præripere pronunciat. Anglos ea vti ad melancholiam dispellendam, nescio qua fide perhibetur (GEOFFROY *l. c.*). Decocto eius disparuit in moniali dolor grauatius pertinax ventriculi, per vices infestans, inprimis autem sub prandium, vsu per triginta dies continuato (ZANETTI in *Nov. act. nat. cur. vol. 5. p. 149.*). Succolatae frequentissime gratiæ causa additur. Fraudulenti vero homines illi in hunc finem Styracem substituunt (DEMACHY *l'art du distillateur liquoriste p. 120.*), vel et tantillum balsami Peruvianii. In Succolata Vanilla mixta, stimulans cum nutriente efficaci iungitur, vnde facile credas venereos stimulos in largiori vsu concitari. Cauendum, ne additamento modum excedas, quum calidæ naturæ istæ filiquæ sint. Taceo liquoribus congelatis subinde ob fragrantiam et gratum saporem indi.

ORDO